

en de mooie singels en plantsoenen. Vooral in den aanleg van het Westen en het Noord-Westen der stad (o.a. Mathenesserlaan, Heemraadssingel, Heemraadsplein, Bergschelaan en Bergsingel) komt dit streven op zeer gelukkige wijze tot uitdrukking; de bewoners van deze nieuwe wijken zullen den bouwmeester tot in lengte van jaren dankbaar blijven voor zijn welgeslaagden arbeid. Ook de verbetering van Oud-Kralingen, waar vóór de annexatie de meest primitieve en onhygiënische toestanden bestonden, is een werk, hetwelk getuigt van zijn groote bekwaamheid en ruim inzicht.

Toch heeft de arbeid van De Jongh, ten behoeve van de uitbreiding der stad verricht, meermalen en vooral in den laatsten tijd, aan afbrekende — ik moet er al dadelijk bijvoegen zeer onredelijke — critiek blootgestaan. Het Noorden en het Oosten, met hunne gelijkmatige verdeeling van de bouwblokken en hun gemis aan diagonaalstraten, waren totaal bedorven; de verschillende soorten van bebouwing waren bijna nergens voldoende gescheiden gehouden; de straten en met name de hoofdwegen waren te breed ook in verhouding tot de hoogte der bebouwing! Voor zoover er in deze werkelijk aanleiding bestaat tot een afkeurend oordeel, is het daarmee al evenzoo gesteld als bij den kaaimuurbouw. De leek zoowel als de deskundige, die niet met de praktijk bekend is en dus de moeilijkheden van het zelf scheppen niet ondervonden heeft, zij vergeten zoo licht, dat het werk grootendeels gemaakt is in tijden, toen de wetenschap van den modernen stedenbouw de kinderschoenen nog niet had uitgetrokken en de wetgever de onmondige nog onbeschermd liet. De Jongh, gebonden als hij bovendien was aan reeds bestaande toestanden, moest zich met het in die dagen bereikbare tevreden stellen. Vooral daar waar de Gemeente weinig of geen eigen bezit had, was hij gedwongen zijn verdeeling en soms zelfs zijn hoofdlijnen aan te passen aan de kadastrale begrenzingen, wilde de exploitatie mogelijk zijn. Van afzonderlijke woonwijken voor de gegoede klasse der burgerij kon bij dergelijke verhoudingen evenmin sprake zijn; 't was reeds een succes, wanneer hij op gemeentegrond enkele woonstraten tot dat doel kon bestemmen. Anderen kwamen de zaak dan nog bederven door b.v. in afwijking van zijn plan achter de Mathenesserlaan den aanleg van een Volmarijnstraat goed te keuren.